

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BATI AKDENİZ ORMANCILIK ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

BÜK LÜTFİ BÜYÜKYILDIRIM ARAŞTIRMA ORMANINDA AKTÜEL DURUMUN CBS TABANLI SAYISAL HARİTALARLA ORTAYA KONULMASI

GİRİŞ

Ülkemiz ormanlarında en geniş yayılışa sahip olan kızılçam (*Pinus brutia*) araştırma ormanında da hakim ağaç türüdür. Bugüne kadar Bük Lütfi Büyükyıldırım Araştırma Ormanı'nda çok sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen kaynak değerlerin (flora, fauna, vejetasyon, yetişme ortamı özellikleri) belirlenmesine yönelik bir çalışma yapılmamıştır. Bu eksiği kapatmak üzere bu çalışma yapılmıştır.

Araştırma Ormanı, Antalya ili, Korkuteli ilçesinin mülki hudutları içerisinde olup idari bakımdan Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü'ne bağlı olarak yönetilmektedir. Antalya ili merkezine ve Korkuteli ilçesine 35 km mesafededir. Toplam alanı 1803,4 ha olup bunun 1180,8 ha'ı kızılçam, 156,6 ha'ı kızılçam ve çok bozuk karışık baltalık, 1,4 ha'ı yabancı tür sahası olmak üzere toplam 1338,8 ha verimli, 442,4 ha verimsiz ormanlarla kaplı olup, ormanlık alan 1781,2 ha, ormansız alan toplamı da 22,2 ha'dır

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Bu çalışmada sahanın flora, vejetasyon, fauna ve toprak özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda toplam 204 adet deneme alanı alınmıştır. Her deneme alanında flora ve vejetasyon alımları ile toprak özelliklerini belirleme çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca tam alan çalışmasıyla sahanın faunası belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bilgiler yardımıyla alana ait Coğrafi Bilgi Sistemi ortamında bir veri tabanı oluşturulmuştur.

Flora açısından araştırma alanında 2'si Pteridophyta (eğreltiler) 480'i Spermatophyta (tohumlu bitkiler) olmak üzere 77 familyaya ait

295 cins, 475 tür, 81 alttür, 43 varyete olmak üzere toplam 482 takson tespit edilmiştir. Taksonların 22'si (%4.6) endemiktir. Alan Akdeniz fitocoğrafik Bölgesinin etkisi altındadır. Taksonların 101'i Akdeniz, 73'ü Doğu Akdeniz, 17'si Avrupa-Sibirya, 14'ü İran-Turan ve geriye kalan 277 taksonun ise çok bölgeli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca taksonların 110'u odunsu, 372'si otsu karakterde bulunurken, yaşam formları açısından 226 taksonun tek yıllık, 9'unun tek ve iki yıllık 247'sinin de iki ve çok yıllık olduğu belirlenmiştir. En fazla takson içeren familyanın Leguminosae (77), en fazla takson içeren cinsin ise *Trifolium* (17), olduğu belirlenmiştir.

Sahada faunistik açıdan memelilerde 6 takım, 14 familya ve 16 tür, sürüngenlerde 2 takım, 9 familya ve 19 tür, kuşlarda ise 24 familyaya ait 53 tür tespit edilmiştir.

Vejetasyon alımları üzerinde yapılan sınıflandırma analizi sonucunda çalışma alanında *Olea europaea* var *sylvestris* makisi, *Tragopogon longirostris* – *Pinus brutia* ormanı ve *Quercus infectoria* – *Pinus brutia* ormanıdır. Bunların dışında sahada dere vejetasyonu ile *Ulmus* minör ormanının da olduğu tespit edilmiştir.

Yetişme ortamı özellikleri açısından araştırma alanındaki toprakların % 56,2'sinin ofiyolitik, % 32,5'i kireçtaşı ve 11,3'ünün de alüvyal anamateryalden oluştuğu belirlenmiştir. Ayrıca toprakların kum içeriklerinin % 15-84, toz içeriklerinin % 2-42 ve kil içeriklerinin de % 2-60, toprakların reaksiyonlarının (pH) 6,66-8,23 kireç miktarlarının % 0,41-54,18 azot içeriklerinin % 0,01-0,41 organik karbon içeriklerinin % 0,01-17,00 organik madde içeriklerinin % 0,13-34,56 arasında değişmekte

olduğu belirlenmiştir. Bunların dışında araştırma alanında alüvyal anamateryallerde 8, kireçtaşı anakayasında 7 ve ofiyolitik anakayalarda ise 15 olmak üzere toplam 30 farklı ekolojik toprak serisi ayırt edilmiş, toprakların ağırlıklı olarak kumlu balçık, balçık, kumlu killi balçık, killi balçık, kumlu kil ve ağır kil topraklar olduğu saptanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma alanının sahip olduğu faunaya ait türlerin korunması için buldukları sahaların emniyet tedbirlerinin (giriş çıkış kontrolü, ihata, yollara kapılar konulması v.b) alınması ve avlanma faaliyetlerine izin verilmemesi gerekmektedir.

Çalışma alanının küçük olmasına karşın, vejetasyon yapısının 3 farklı toplumdanda meydana gelmesi, sahip olduğu çeşitliliği anlatmak açısından önemlidir. Nitekim ordinasyon analizinde eksenler boyunca var olan değişim, toplumlar arası ve toplumlar içindeki heterojeniteyi açıkça ortaya koymaktadır.

Akdeniz kuşağındaki ormanların vejetasyon yapısının oluşumunda fizyografik faktörler diğer bir çok ekolojik faktöre oranla daha etkin bir niteliğe sahiptir. Nitekim çalışmada bakı yükselti ve eğimin vejetasyon yapısının şekillenmesinde önemli olduğu ve bakının toplumların gösterge nitelikleri açısından belirleyici olduğu görülmektedir. Zeytin makisi çalışma alanının daha çok güneşli bakılarında yer alırken, *Tragopogon longirostris*-*Pinus brutia* ormanının genel olarak güneşli bakılarda bulunduğu, buna karşın *Quercus infectoria*-*Pinus brutia* ormanının genel olarak gölgeli bakılarda yayılış yaptığı anlaşılmaktadır.

Araştırma alanının kireçtaşı, serpantin, çört, kumtaşı, şeyl gibi anakayalar mevcuttur. Bu anakayaların farklı özelliklerde olması nedeniyle toprak özellikleri de oldukça değişkendir. Örneğin çalışma alanında kumlu balçıktan ağır balçığa kadar çok farklı türde toprak tekstürü bulunmaktadır. Ayrıca çalışma alanı içindeki derelerin taşıdığı biriktirdiği çönlükla kumlu tekstürde olan alüvyal materyaller de bulunmaktadır. Toprakların derin olduğu bu alüvyal materyallerin üzerinde dere vejetasyonu görülmektedir.

Sahada anakayaların ve toprakların çeşitlilik göstermesine rağmen bu farklılık bitki türlerine yansımamıştır. Bunun başlıca nedenleri Araştırma ormanında yükselti ve bakı farklarının fazla olmaması, Araştırma ormanının büyük bir kısmının kapalılığı fazla olan kızılçam meşcereleri ile kaplı olması, açıklık alanların fazla olmaması sayılabilir.

Bük Araştırma Ormanında dikkati en fazla çeken bulgu serpantin anakayasından derin toprakların oluştuğunun belirlenmesidir. Zira genellikle serpantin anakayasının güç ayrıştığı için sığ ve çok taşlı verdiği belirtilmiştir.

Çalışma alanındaki yeşil renkli serpantin anakayalarından bilinenin aksine derin topraklar oluşması serpantin anakayasının yaşı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Aslında Türkiye'deki serpantinlerin yaşı ile ilgili tartışmalar halen devam etmektedir. Zira ofiyolitik seriler, oluşuktan sonra, birtakım tektonik hareketlerle (itilmeler, bindirmeler ve denizaltı kaymaları) yer değiştirmişlerdir. bu nedenle serpantinlerin yaşları ile ilgili olarak birbirine zıt pek çok görüş önerilmiştir. Yaş tahminleri Prekambriyen, Paleozoyik, Alt Mesozoyik ve Üst Kretase-Eosen şeklinde değişmektedir. Çalışma alanımız yakınında çalışmalar yapan Kalafatçıoğlu (1973) "Antalya Körfezi Batı Kısmının Jeolojisi" başlıklı yazısında bu bölgedeki serpantinlerin Trias yaşlı olduğunu bildirmektedir. Serpantinlerin oluşmasından bugüne geçen zaman uzadıkça topraklaşma süreçlerinin de arttığı ve bu durumun da derin topraklar oluşmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Yıl: 2011, Teknik Bülten No: 44, Antalya.

Yazışma Adresi: Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, P.K.: 264 07002 ANTALYA

Proje Lideri: Dr. Saime BAŞARAN

Proje Yürütücüleri: Doç. Dr. Doğanay TOLUNAY, Doç. Dr. Ender MAKİNECİ, Dr. Mehmet Ali BAŞARAN, Dr. Ali KAVGACI, Ahmet ÇETİN, M. Süleyman KAÇAR, M. Necati BAŞ

Tel : (242) 345 04 38 **Faks:** (242) 345 04 50

E-posta : baoram@ogm.gov.tr

Web : <http://www.baoram.gov.tr>